

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1958-1959.

VERGADERING VAN 18 MAART 1959.

Verslag van de Commissie voor de Financiën, belast met het onderzoek van het wetsontwerp houdende de begroting van Pensioenen voor het dienstjaar 1959.

Aanwezig : de hh. Pierre DE SMET, voorzitter; ADAM, COUPLET, Louis DESMET, DOUTREPONT, GODIN, HARMEGNIES, HOUGARDY, JANSSEN, LACROIX, LEEMANS, LIGOT, MOLTER, VAN BULCK, VAN LAEYS, VERMEYLEN, VREVEN, WIARD en DE BAECK, verslaggever.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

De begroting van Pensioenen vertoont deze eigenaardigheid, dat zij geen enkele politieke beslissing van de Minister van Financiën, noch van de Regering insluit.

Zij is de weerspiegeling in de boekhouding, van de beslissingen van de Wetgevende Macht.

Toch is zij zeer belangrijk, aangezien de uitgetrokken kredieten circa 16 miljard bedragen.

Het onderzoek ervan stelt de wetgever in de gelegenheid de gevolgen van zijn werk te meten, de voordelen of nadelen ervan te onderzoeken en over de leemten en onvolmaaktheden na te denken.

De begroting omvat in hoofdzaak drie grote hoofdstukken :

- I. De burgerlijke, kerkelijke en militaire pensioenen, voor . . . fr. 5.200.237
- II. De oorlogspensioenen, voor . . . 4.007.444
- III. De toelagen en dotaties voor de verschillende regelingen van sociale pensioenen, voor 6.539.251

R. A 5650.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

5-III (Zitting 1958-1959) : Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1958-1959.

SÉANCE DU 18 MARS 1959.

Rapport de la Commission des Finances chargée d'examiner le projet de loi contenant le budget des Pensions pour l'exercice 1959.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le budget des Pensions présente cette particularité qu'il n'implique aucune décision ni du Ministre des Finances, ni du Gouvernement.

Il est le reflet comptable des décisions du pouvoir législatif.

Il n'en est pas moins important puisqu'il prévoit des crédits pour environ 16 milliards.

Son examen procure au législateur l'occasion de mesurer les conséquences de son œuvre, d'en vérifier les avantages ou les inconvénients et de réfléchir sur ses lacunes et ses imperfections.

Le budget comprend essentiellement trois grands chapitres différents :

- I. Les pensions civiles, ecclésiastiques et militaires, pour fr. 5.200.237
- II. Les pensions de guerre, pour . . . 4.007.444
- III. Les subventions et dotations aux divers systèmes de pensions sociales, pour 6.539.251

R. A 5650.

Voir :

Document du Sénat :

5-III (Session de 1958-1959) : Projet transmis par la Chambre des Représentants.

Algemene opmerkingen.

Een eerste algemene opmerking die de meeste leden van uw Commissie hebben gemaakt en die trouwens reeds de aandacht van de Kamercommissie had betrok de voortdurende toeneming van de pensioenlast.

De geachte Kamerverslaggever wijst erop dat de ramingen voor 1959 50 pct. hoger liggen dan in 1954.

Voor de toelagen voor sociale pensioenen, die meer dan 6,5 miljard zullen bedragen, is de toename aanmerkelijk groter, want ze beliepen in 1954 slechts circa 3,5 miljard.

Het is niet zonder nut eraan te herinneren dat, om tot de totale last te komen die op het actieve gedeelte van onze bevolking rust, niet alleen het bedrag van de toelagen in rekening moet worden gebracht, maar ook de pensioenen die door de parastatale lichamen worden uitbetaald, alsmede de bijdragen van de privé sector.

Verschillende leden van uw Commissie spraken van de grote ongerustheid die deze toestand verwekt. Zij wensten een overzicht te ontvangen van het vermoedelijke verloop van deze lasten in de komende jaren. Ingaande op dit verlangen heeft de Administratie twee tabellen opgemaakt voor de jaren 1959 tot 1976, de eerste voor de burgerlijke en militaire pensioenen, de tweede voor de oorlogspensioenen. Zij zijn in bijlage bij dit verslag opgenomen.

Volgens deze ramingen zal, in vergelijking met 1959, de pensioenlast in 1976 gestegen zijn :

voor de ambtenaren, met ± 70 pct.;

voor het gemeentelijk onderwijzend personeel, met ± 50 pct.;

voor de militairen, met ± 90 pct.

De totale last voor deze pensioenen zou in 1976 8.859.700.000 frank belopen, tegen 5.166.300.000 fr. in 1959.

Aangezien de voornaamste oorzaak van deze evolutie in de veroudering van de bevolking ligt (de geachte Kamerverslaggever wijst er terecht op dat het aantal oude lieden, dat in 1957 1.186 per 10.000 inwoners bedroeg, in 1976 tot 1.454 gestegen zal zijn) en hiermede een vermindering van de actieve bevolking gepaard zal gaan, ligt het voor de hand dat, indien men het pensioenstelsel wil vrijwaren, men dringend krachtdadige maatregelen moet nemen.

Uw Commissie was echter niet van mening dat men daarom de pensioenen moet verminderen, doch wel dat er een systeem van financiering gevonden moet worden dat op elk ogenblik voldoende inkomsten verzekert om de uitgaven te dekken.

Er werden verschillende suggesties naar voren gebracht, die inzonderheid betrekking hadden op de burgerlijke en militaire pensioenen en dan ook onder die rubriek onderzocht zullen worden.

* *

Observations d'ordre général.

Une première observation d'ordre général qui a été faite par la plupart des membres de votre Commission et qui avait d'ailleurs retenu déjà l'attention de la Commission de la Chambre concerne l'augmentation constante de la charge des pensions.

L'honorable rapporteur du budget à la Chambre souligne que, par rapport à 1954, les prévisions pour 1959 sont en augmentation de 50 p. c.

Les subventions aux pensions sociales, qui atteindront à plus de 6,5 milliards, dépassent notablement cette augmentation, puisque en 1954 leur montant ne s'élevait qu'à environ 3,5 milliards.

Il n'est pas inutile de rappeler que, pour établir la charge totale grevant la partie active de notre population, il faudrait ajouter aux montants des subventions les pensions payées par les organismes parastataux et les cotisations du secteur privé.

Divers membres de votre Commission ont fait écho aux graves inquiétudes qu'inspire cette situation pour l'avenir. Déférant à leur désir d'obtenir des estimations de l'évolution de ces charges dans les prochaines années, l'Administration a établi deux tableaux pour les années 1959 à 1976, l'un pour les pensions civiles et militaires, l'autre pour les pensions de guerre. Il figurent en annexe au présent rapport.

Il en résulte que, par rapport à 1959, il faut prévoir pour 1976 :

pour les fonctionnaires, une augmentation de ± 70 p. c.;

pour le personnel enseignant communal, une augmentation de ± 50 p. c.;

pour les militaires, une augmentation de ± 90 p. c.

Au total, la charge de ces pensions s'élèverait en 1976 à 8.859.700.000 fr. contre 5.166.300.000 fr. en 1959.

Comme la cause principale de cette évolution réside dans le vieillissement de la population (l'honorable rapporteur du budget à la Chambre rappelle fort opportunément que le nombre de vieillards, qui était de 1.186 par 10.000 habitants en 1957, passera à 1.454 en 1976 et comme ceci a pour corollaire une diminution de la population active, il est manifeste que, si l'on veut sauvegarder le régime des pensions, il s'impose de prendre d'urgence des mesures énergiques.

Votre Commission n'était pas d'avis pour autant qu'il fallait réduire les pensions, mais estime qu'il importe de créer un système de financement qui assure à tout moment des recettes suffisantes pour équilibrer les dépenses.

Diverses suggestions ont été présentées, qui ont trait plus particulièrement aux pensions civiles et militaires et seront examinées sous cette rubrique.

* *

Sommige leden hekelden de ongerijmdheden en de niet te rechtvaardigen ongelijkheden tussen de verschillende pensioensectoren. Zij noemden tal van voorbeelden.

De pensioengerechtigde leeftijd verschilt sterk : na 20 jaren dienst voor de rijkswacht, op 50- of 55-jarige leeftijd het onderwijzend personeel; op 75-jarige leeftijd voor bepaalde magistraten.

Het verbod om winstgevende arbeid te verrichten is regel voor de gepensioneerden van de privé-sector en bestaat niet voor die van de openbare sector, die nochtans hogere pensioenen uitbetaalt.

Tot slot van dit algemeen gedeelte moge er op gewezen worden dat een synoptische tabel van de pensioenen gepubliceerd is als Bijlage VII bij de Algemene Toelichting op de Begroting.

Burgerlijke, kerkelijke en militaire pensioenen.

De uitgaven voor de bedoelde pensioenen zijn geraamd op zowat 5 miljard, hetgeen, zoals een lid opmerkt, niet het aanzienlijkste gedeelte is van de begroting, waarvan het totaal ongeveer 16 miljard bedraagt.

Toch was het bij dit hoofdstuk dat de meeste opmerkingen, hetzij in de vorm van critiek, hetzij in de vorm van voorstellen, gemaakt werden.

Er werd in overweging gegeven het actieve leven met enkele jaren, twee jaar bij voorbeeld, verplicht of vrijwillig te verlengen, een maximum-bedrag voor het pensioen te bepalen of bijdragen te innen zoals in de privé-sector (misschien ten bezware van de Schatkist), om aldus enige reserve voor de magere jaren te kunnen aanleggen.

WERKZAAMHEDEN VAN DE GEMENGDE COMMISSIE VAN 1951.

Tenslotte werd er aan herinnerd dat, bij koninklijk besluit van 10 februari 1951 een gemengde commissie werd ingesteld voor « het bestuderen van de algemene omwerking van het regime der rust- en overlevingspensioenen van de personen bezoldigd door de overheidsbesturen en door de semi-officiële publiekrechtelijke rechtspersonen » en aan uw verslaggever werd opgedragen de werkzaamheden van bedoelde Commissie samen te vatten, zonder dat zulks, wel te verstaan, een advies van uw Commissie insluit ter zake van de conclusies waartoe deze geleid hebben.

De Gemengde Commissie heeft grondige en uitgebreide studies verricht, waarvan het resultaat is neergelegd in twee verslagen.

Het eerste betreft de algemene omwerking van de pensioenregeling voor het personeel der openbare diensten en het ligt ten grondslag aan het wetsontwerp dat op 13 januari 1954 door de toenmalige Minister van Financiën, de heer A. E. Janssen, werd ingediend, doch enkele maanden later vervallen is ten gevolge van de Kamerontbinding.

In een tweede verslag worden sommige bijzondere pensioenregelingen onderzocht.

Certains commissaires ont critiqué les anomalies et les inégalités injustifiables entre les divers secteurs des pensions. Ils ont cité de nombreux exemples.

L'âge de la mise à la retraite varie considérablement : après 20 ans de service dans la gendarmerie, à 50 ou 55 ans pour le personnel enseignant, à 75 ans pour certains magistrats.

L'interdiction pour les pensionnés de se livrer à un travail lucratif est la règle dans le secteur privé et n'existe pas dans le secteur public, alors que dans celui-ci les pensions sont plus élevées que dans celui-là.

Il paraît utile, pour terminer cette partie générale, de rappeler qu'un tableau synoptique des pensions a été publié en Annexe VII de l'Exposé général du Budget.

Pensions civiles, ecclésiastiques et militaires.

Les prévisions pour ces pensions s'élèvent à environ 5 milliards, ce qui, ainsi que le fait remarquer un commissaire, ne constitue donc pas la partie la plus importante du budget, qui s'élève au total à environ 16 milliards.

C'est cependant ce chapitre qui a donné lieu aux observations les plus nombreuses, que ce soit sous forme de critiques ou sous forme de propositions.

Il a été suggéré de prolonger, obligatoirement ou facultativement, la vie active de quelques années, deux ans par exemple, de fixer un maximum à la pension ou de percevoir des cotisations comme dans le secteur privé (quitte à les mettre à charge du Trésor), de façon à pouvoir constituer certaines réserves pour les années creuses.

TRAVAUX DE LA COMMISSION MIXTE DE 1951.

Enfin il a été rappelé qu'une Commission mixte avait été créée par un arrêté royal du 10 février 1951, « pour l'étude de la réforme générale du régime des pensions de retraite et de survie des personnes rétribuées par les pouvoirs publics et par les personnes publiques parastatales », et votre rapporteur a été chargé d'en résumer les travaux, sans bien entendu que cela comporte de la part de votre Commission un avis sur les conclusions auxquelles ceux-ci ont donné lieu.

La Commission mixte s'est livrée à des études extrêmement approfondies et étendues qui ont abouti à deux rapports.

Le premier porte sur la refonte générale du régime des pensions de services publics et est à la base du projet de loi déposé par le Ministre des Finances, M. A.E. Janssen, le 13 janvier 1954 et devenu caduc quelques mois plus tard à la suite de la dissolution des Chambres.

Le second rapport étudie le régime de certaines pensions particulières.

Hierna volgt de korte inhoud van deze studies :

Wat betreft de regelingen in het algemeen.

1° Oorzaken van de toeneming van de pensioenlasten van de Staat :

- a) de verlenging van de levensduur;
- b) de verhoging van de personeelssterkte der openbare besturen en der bijzondere lichamen;
- c) de devaluatie en de trage maar gestadige verhoging van de kosten van levensonderhoud, die geleid hebben tot aanpassingen van de wedden en, indirect, van de pensioenen.

2° Gebreken van de thans geldende wetgeving :

- a) De wetgeving is, naargelang van de behoeften die ontstaan zijn uit de evolutie van de Rijksdiensten, telkens fragmentarisch aangepast; hierdoor ontstonden ongerijmdheden en ongelijkheden die reeds op 6 januari 1886 in de Senaat, door de heer Beernaert, de toenmalige Minister van Financiën, aan de kaak werden gesteld.
- b) De wetgeving is niet soepel genoeg : telkens als de weddeschalen worden gewijzigd is er een wet nodig om de pensioenen aan te passen.

Het nieuwe voorgestelde stelsel vertoont de volgende kenmerken :

- 1° Een zuiver omslagstelsel;
- 2° De erkenning van het burgerlijke recht op pensioen (wat overeenstemt met de huidige rechtspraak van de rechtbanken);
- 3° De doorlopende aanpassing van de pensioenen (die ondertussen verwezenlijkt is);
- 4° De erkenning, zoals in de privé-sector, van een recht op pensioen voor ontslag nemende, ontslagen of ontszette personeelsleden;
- 5° De overplaatsing van personen die ongeschikt zijn om hun huidige functie uit te oefenen (en die thans op pensioen worden gesteld) naar een functie die met hun lichamelijke geschiktheid en hun bekwaamheid overeenstemt;
- 6° De eenmaking van de berekeningsgrondslag voor de burgerlijke en militaire pensioenen : de pensioenen zouden berekend worden op basis van de gemiddelde wedde over de twee laatste jaren;
- 7° Teneinde moeilijkheden te voorkomen in de loopbaan van ambtenaren die achtereenvolgens in verschillende besturen hebben gewerkt, zouden de dienstjaren bij de provinciën en de gemeenten in aanmerking worden genomen, onder voorbehoud van verdeling van de lasten tussen de Schatkist en die besturen;
- 8° Wijziging van het stelsel der bonificaties : de Commissie stelt enkele wijzigingen voor in de berekening van het moederlands pensioen van ambtenaren die diensten bewezen hebben in Afrika of in posten met verzwakkend of ongezond klimaat;
- 9° Nieuwe berekeningswijze van de pensioenen : het pensioen zou niet meer strikt evenredig zijn aan het aantal jaren dienst, doch berekend worden

Voici en bref le résultat de ces études :

Quant aux régimes en général.

1° Causes de l'accroissement des charges de l'Etat en matière de pensions :

- a) l'augmentation de la longévité;
- b) le développement des administrations publiques et des corps spéciaux;
- c) les dévaluations monétaires et la hausse lente mais continue du coût de la vie, qui aboutissent à des réadaptations des traitements et, par répercussion, des pensions.

2° Défauts de la législation en vigueur :

- a) La législation a été complétée, au fur et à mesure des besoins nés de l'évolution des services de l'Etat, par des adaptations fragmentaires qui ont engendré des anomalies et des inégalités, que le Ministre des Finances M. Beernaert dénonçait déjà en séance du Sénat le 6 janvier 1886.
- b) La législation manque de souplesse puisqu'il faut chaque fois une loi pour adapter les pensions aux modifications barémiques.

Le nouveau régime proposé se caractérise comme suit :

- 1° Un système de répartition pure;
- 2° Reconnaissance du droit civil à la pension (ce qui est conforme à la jurisprudence actuelle des tribunaux);
- 3° La péréquation permanente des pensions (qui fut entretemps réalisée);
- 4° La reconnaissance, comme dans le secteur privé, d'un droit à une pension aux agents démissionnaires, démis ou révoqués;
- 5° L'utilisation des personnes inaptes à l'exercice des fonctions qu'elles occupent (et qui sont actuellement mises à la retraite) dans des fonctions en rapport avec leurs capacités physiques et leurs aptitudes;
- 6° L'unification de la base de calcul dans les régimes de pensions civiles et militaires : les pensions seraient calculées sur la base du traitement moyen des deux dernières années;
- 7° Afin de supprimer les difficultés dans une carrière comportant des services prestés successivement à différents pouvoirs, les services prestés aux provinces et communes seraient admis sous réserve de la répartition des charges entre le Trésor et ces pouvoirs;
- 8° Modification du régime des bonifications : la Commission a proposé certaines modifications pour le calcul de la pension métropolitaine des fonctionnaires qui ont rendu des services en Afrique ou dans des postes au climat débilitant ou insalubre;
- 9° Nouveau mode de calcul des pensions : le calcul strictement proportionnel au nombre d'années de service serait remplacé par un pourcentage

op grond van een progressief percentage, teneinde de laatste jaren speciaal te valoriseren en de personeelsleden daardoor aan te zetten, hun volledige loopbaan in dienst van de Staat door de maken. Het minimum zou 30 pct. zijn, het maximum 75 pct. en met bonificaties 90 pct.;

10° De cumulatieve regels zouden verscherpt worden, o.m. door halvering van de pensioenen die samengevoegd worden met een hoger pensioen of een wedde, ongeacht op het pensioen of de wedde ten bezware is van de Schatkist, van een provincie of een gemeente.

Samenvoeging, wegens uitoefening van opeenvolgende diensten, van een pensioen met een door de Staat uitbetaalde of ter bezoldiging van diensten in Congo toegekende wedde is principieel verboden.

Bijzondere pensioenen ten bezware van de Schatkist.

De Commissie, na er op te hebben gewezen dat de verschillende wetten betreffende sommige bijzondere pensioenen aanleiding hebben gegeven tot misbruiken en ongerijmdheden, stelt maatregelen voor om hierin eenheid te brengen :

1° Voor het pensioen van de leden van het onderwijs, behalve het hoger onderwijs, meent zij dat de mogelijkheid om het pensioen op de leeftijd van 50 of 55 jaar aan te vragen, niet verantwoord is en zij stelt voor, het recht voor allen op de 60-jarige leeftijd te doen ingaan.

Tijdsbonificaties wegens het bezit van diploma's zouden afgeschaft worden, aangezien met de gedane studies rekening wordt gehouden bij de vaststelling van de wedden voor de functies waarvoor de diploma's vereist zijn.

2° Voor de leden van het hoger onderwijs stelt de Commissie de kwestie van het emeritaat, zonder ze op te lossen, om reden van het politiek karakter ervan.

Zij suggereert evenwel het slechts te verlenen op 70-jarige leeftijd, na dertig jaren dienst, waarvan vijftien in academische dienst.

3° Wat betreft de magistraten van de rechterlijke macht, de referendarissen en adjunct-referendarissen van de rechtbanken van koophandel, de voorzitters en raadsheren van de Raad van State en de leden van de vroegere Mynraad, voor wie drie verschillende pensioenregelingen gelden, stelt de Commissie, na een grondige studie van de Franse, Engelse, Nederlandse en Luxemburgse regelingen vast dat, in deze landen, de magistraten ter zake van het pensioenbedrag gelijkgesteld zijn met het overheidsperoneel. In geen enkel van die landen is het pensioen gelijk aan de activiteitswedde.

Indien het emeritaat (waarbij het pensioen in feite hoger is dan de wedde, aangezien de inhoud

progressif afin de valoriser spécialement les dernières années et d'inciter ainsi les agents à faire une carrière complète au service de l'Etat. Le minimum serait de 30 p. c. le maximum de 75 p. c. et, avec bonifications, de 90 p. c.;

10° Les règles relatives au cumul seraient renforcées, notamment en réduisant de moitié les pensions cumulées avec une pension plus élevée ou un traitement, que ceux-ci soient à charge du Trésor, d'une province ou d'une commune.

Le cumul du chef de services successifs, d'une pension et d'un traitement payé par l'Etat ou rémunérant des services au Congo, est en principe interdit.

Pensions particulières à charge du Trésor.

La Commission, après avoir constaté que les différentes lois qui régissent certaines pensions particulières ont donné naissance à des abus et à des anomalies, propose des mesures d'unification :

1° Pour la pension des membres de l'enseignement autre que l'enseignement supérieur, elle estime que la faculté de demander la pension à l'âge de 50 ou de 55 ans ne se justifie pas et propose de fixer à 60 ans l'âge uniforme d'ouverture du droit.

Les bonifications de temps attachées à la possession de diplômes seraient supprimées, puisqu'il est tenu compte des études faites lors de la détermination des traitements afférents aux fonctions pour lesquelles ces diplômes sont exigés.

2° Pour les membres de l'enseignement supérieur la Commission pose, sans la résoudre, à raison de son caractère politique, la question de l'éméritat.

Elle suggère cependant de ne l'accorder qu'à l'âge de 70 ans, après trente années de service dont quinze de services académiques.

3° En ce qui concerne les magistrats de l'ordre judiciaire, des référendaires et référendaires adjoints des tribunaux de commerce, des présidents et conseillers du Conseil d'Etat et des membres de l'ancien Conseil des Mines qui sont soumis à trois régimes de pensions différents, la Commission, après une étude approfondie des systèmes français, anglais, néerlandais et grand-ducal, constate que dans ces pays les magistrats sont assimilés au point de vue du taux de leur pension, aux fonctionnaires et employés de l'Etat. Dans aucun de ces pays la pension n'atteint le montant du traitement d'activité.

Si l'éméritat (qui aboutit en fait à une pension supérieure au traitement, puisque les retenues pour

dingen voor het weduwe- en wezenpensioen vervallen) werd afgeschaft, stelt de Commissie voor het maximum op 75 pct. te brengen.

Zij prijst dezelfde regeling aan voor alle hierboven genoemde categorieën.

4° Voor het Rekenhof stelt zij dezelfde regeling voor, met het huidige maximum van 90 pct., tenzij voor magistraten en hoogleraren van het emeritaat werd afgezien.

5° Voor de provinciegouverneurs wordt een eenvormige coëfficiënt van 3 pct. per jaar voorgesteld, met een maximum van 75 pct., en voor de arrondissementscommissarissen, de regeling van de adviseurs van bestuur.

Het staat vast dat het belangrijk resultaat van dit langdurig werk met vrucht geraadpleegd zal worden door het Comité ter bestudering van de pensioenregelingen, dat onlangs is ingesteld onder het voorzitterschap van Minister Lilar.

KERKELIJKE PENSIOENEN.

Een lid stelde een bijzondere vraag, namelijk of het juist is dat een bedienaar van de Rooms-katholieke eredienst aanspraak heeft op het emeritaat en dat dit voordeel niet verleend wordt aan de bedienaren van de Protestantse eredienst.

In dit verband heeft het Bestuur van Pensioenen de volgende nota laten geworden :

De bedienaren van de verschillende door de Staat erkende en gesubsidieerde erediensten (Rooms-katholieke, Evangelisch-protestantse, Israëlitische en Anglikaanse erediensten) genieten een rustpensioen ten bezware van de Schatkist.

Voor de bedienaren van de Evangelisch-protestantse, de Israëlitische en de Anglikaanse eredienst geldt de regeling van de burgerlijke ambtenaren en agenten van de Staat. Het pensioen is dus berekend naar reden, per jaar dienst, van 1/60 van de gemiddelde wedde over de vijf laatste jaren, met als maximum 3/4 van die wedde.

Voor de bedienaren van de Rooms-katholieke eredienst daarentegen is er een gunstiger regeling : op 65-jarige leeftijd en na dertig jaar dienst ontvangen zij een pensioen gelijk aan de gemiddelde wedde over de vijf laatste jaren (emeritaatspensioen).

Indien zij niet aan deze voorwaarden voldoen, wordt hun pensioen berekend als volgt :

- voor tien jaar dienst, de helft van het volle pensioen plus een zestigste daarvan per jaar dienst, voor degenen die meer dan tien en minder dan twintig jaar dienst tellen;
- voor twintig jaar dienst, twee derde van het volle pensioen, plus een dertigste daarvan voor

les pensions de survie disparaissent) était abandonné, la Commission suggérerait de porter le maximum à 75 p. c.

Elle préconise un régime identique pour toutes les catégories énumérées ci-dessus.

4° Elle propose un même régime pour la Cour des Comptes, avec le maximum actuel de 90 p. c., sauf si pour les magistrats et les professeurs d'université on renonçait à l'éméritat.

5° Pour les gouverneurs de province, il est proposé un coefficient uniforme de 3 p. c. par année, avec maximum de 75 p. c., et pour les commissaires d'arrondissement le régime des conseillers d'administration.

Il est certain que le fruit de ce long travail constitue un document important qui sera utilement consulté par le Comité d'étude du régime des pensions, qui vient d'être constitué sous la présidence du Ministre Lilar.

PENSIONS ECCLÉSIASTIQUES.

Un commissaire a posé une question particulière. Il demande s'il est exact qu'un ministre du culte catholique romain aurait droit à l'éméritat et que cet avantage ne serait pas accordé aux ministres du culte protestant.

A ce sujet l'Administration des Pensions a communiqué la note suivante :

Les ministres des différents cultes reconnus et subsidiés par l'Etat (cultes catholique romain, protestant-évangélique, israélite et anglican) bénéficient d'une pension de retraite à charge du Trésor public.

Le régime applicable aux ministres des cultes protestant-évangélique, israélite et anglican, est celui des fonctionnaires et agents civils de l'Etat. La pension est donc calculée à raison, par année de ministère, de 1/60e du traitement moyen des cinq dernières années, avec maximum des 3/4 dudit traitement.

Les ministres du culte catholique romain bénéficient par contre d'un régime plus favorable puisqu'à l'âge de 65 ans et après trente années de ministère, ils obtiennent une pension égale au traitement moyen des cinq dernières années (pension d'éméritat).

S'ils ne réunissent pas les conditions précitées, leur pension est calculée comme suit :

- pour dix ans de service, la moitié de la pension entière, plus un soixantième de celle-ci pour chaque année de service à ceux qui auront plus de dix ans et moins de vingt ans de service;
- pour vingt ans, les deux tiers de la pension entière, plus un trentième de celle-ci pour chaque

ieder jaar dienst, voor degenen die meer dan twintig en minder dan dertig jaar dienst tellen.

Sinds jaren vragen de bedienaren van de niet-katholieke erediensten om dezelfde regeling te verkrijgen als de Rooms-katholieke geestelijkheid.

Voor een juiste beoordeling van deze eis zij herinnert aan de reden waarom de bedienaren van de katholieke eredienst een preferentiële regeling hebben verkregen.

Deze reden ligt in de karigheid van hun wedden, zoals onder meer blijkt uit hetgeen door de heer Vanden Heuvel, Minister van Justitie, tijdens de behandeling van de wet van 24 april 1900 werd gezegd :

« De quotiteit van de pensioenen van de bedienaren van de eredienst is een bijzondere quotiteit : het is de algeheelheid van de wedde — deze quotiteit is in de wet opgenomen wegens de karigheid zelf van de wedde en, vervolgens, om reden van zeer belangrijke omstandigheden, die niet uit het oog verloren mogen worden. De geestelijken die op de pensioengerechtigde leeftijd komen, verliezen een reeks bijzondere voordelen die zij tevoren hadden, met name het voordeel van de huisvesting, het voordeel van de weddetoeslag, het voordeel van de toevallige ontvangsten.

» Deze zeer bijzondere toestand heeft geleid tot de bepalingen van artikel 21 van de wet van 21 juli 1844, waarbij het volle pensioen of het emeritaat wordt verleend. »

Feitelijk had men, bij de voorbereiding van de wet van 21 juli 1844, aanvankelijk de bedoeling voor de bedienaren van de niet-katholieke erediensten dezelfde regeling te treffen als voor de bedienaren van de katholieke eredienst, en de tekst van het oorspronkelijk ontwerp luidde dan ook in die zin.

Doch bij het onderzoek van het ontwerp had de middenafdeling van de Kamer der Volksvertegenwoordigers het volgende opgemerkt :

« De wedden die aan de regeling van deze pensioenen ten grondslag liggen, zijn zodanig vastgesteld dat, volgens het ontwerp, de pensioenen van die bedienaren van erediensten niet alleen veel hoger zouden liggen dan die van de bedienaren van de katholieke eredienst, maar vooral dat zij, verhoudingsgewijze, veel hoger zouden zijn dan die van de burgerlijke ambtenaren in het algemeen ». (Verslag van de heer Malou, vergadering van 1 maart 1844.)

Derhalve besliste de middenafdeling dat de betrokken pensioenen uitbetaald zouden worden overeenkomstig de algemene beginselen van het ontwerp, met andere woorden volgens de modaliteiten die golden voor de ambtenaren van de Staat.

année de service à ceux qui auront plus de vingt ans et moins de trente ans de service.

Depuis de nombreuses années les ministres des cultes non-catholiques demandent à bénéficier du même régime que les ecclésiastiques romains.

Pour apprécier cette revendication à sa juste valeur, il est bon de rappeler les raisons pour lesquelles les ministres du culte catholique ont obtenu un régime préférentiel.

Ce régime est justifié par la modicité des traitements ecclésiastiques ainsi qu'il résulte notamment des explications suivantes, données par M. Van den Heuvel, Ministre de la Justice, lors de la discussion de la loi du 24 avril 1900 :

« La quotité des pensions accordées aux ministres du culte est une quotité spéciale : c'est l'intégralité du traitement — cette quotité a été inscrite dans la loi à cause de la modicité même du traitement et, ensuite, à cause de circonstances très importantes et qu'il ne faut pas perdre de vue. Les ecclésiastiques qui arrivent à l'âge de la pension, perdent une série d'avantages particuliers dont ils jouissaient auparavant, notamment l'avantage du logement, l'avantage du supplément de traitement, l'avantage du casuel.

» Cette situation, toute spéciale, a commandé les dispositions de l'article 21 de la loi du 21 juillet 1844, qui accorde la pension entière ou l'éméritat. »

En fait, lors de l'élaboration de la loi du 21 juillet 1844, on avait d'abord envisagé d'octroyer aux ministres des cultes non-catholiques le même régime qu'aux ministres du culte catholique et le texte du projet initial avait été rédigé dans ce sens.

Toutefois lors de l'examen du projet par la section centrale de la Chambre des Représentants, celle-ci fit remarquer :

« Les traitements qui servent de base au règlement de ces pensions sont fixés de manière que, d'après la disposition du projet, les pensions de ces ministres des cultes seraient non seulement beaucoup plus élevées que celles des ministres du culte catholique, mais surtout, proportionnellement, beaucoup plus fortes que celles des fonctionnaires civils en général. » (Rapport de M. Malou, séance du 1er mars 1844.)

En conséquence, elle décida que les pensions en cause seraient réglées conformément aux principes généraux du projet, c'est-à-dire selon les modalités prévues pour les fonctionnaires de l'Etat.

Tegenwoordig zijn de wedden van de bedienaren van de verschillende erediensten als volgt :

Actuellement les traitements des ministres des différents cultes sont fixés comme suit :

Katholieke eredienst — <i>Culte catholique</i>	Evangelisch-protestantse eredienst — <i>Culte protestant évangélique</i>	Anglikaanse eredienst — <i>Culte anglican</i>	Israëlitische eredienst — <i>Culte israélite</i>
Aartsbisschop : <i>Archevêque</i> : 398.400	—	—	Opperrabbijn : <i>Grand rabbin</i> : 126.480
Bisschop : <i>Evêque</i> : 318.720	—	—	—
Pastoor 1 ^{ste} klasse : <i>Curé de 1re classe</i> : 43.440	Eerste predikant : <i>Premier pasteur</i> : 83.280	Kapelaan : <i>Chapelain</i> : 61.200	1 ^{ste} rabbijn : <i>1er rabbin</i> : 63.600
Pastoor 2 ^e klasse : <i>Curé de 2e classe</i> : 43.440	Predikant : <i>Pasteur</i> : 70.800	—	2 ^e rabbijn : <i>2e rabbin</i> : 44.400
Kerkbedienaar : <i>Desservant</i> : 43.440	Hulppredikant : <i>Pasteur auxiliaire</i> : 42.000	—	—
Kapelaan : <i>Chapelain</i> : 39.600	—	—	—

Het normale pensioen van de bedienaren van de verschillende erediensten bedraagt dus thans, voor nagenoeg gelijke functies (pastoor, predikant, kapelaan, 2^e rabbijn) :

Katholieke eredienst :

43.440 fr. (emeritaat);

Evangelisch-protestantse eredienst :

$70.800 \times 3/4 = 53.100$ fr. (maximum-pensioen);

Anglikaanse eredienst :

$61.200 \times 3/4 = 45.900$ fr. (maximum-pensioen);

Israëlitische eredienst :

$63.600 \times 3/4 = 47.700$ fr. (maximum-pensioen);

Tenslotte zij opgemerkt dat de bedienaren van de drie laatstgenoemde erediensten de inhouding van 6 pct. voor het pensioenfonds van weduwen en wezen ondergaan, vermits zij mogen huwen en hun weduwen aanspraak hebben op een weduwpensioen ten bezware van de Schatkist.

*
* *

Na kennis te hebben genomen van deze toelichting merkt het lid op dat de bedienaren van de Protestantse eredienst in de regel gehuwd zijn en dat de huidige toestand dus voor hen onbillijk is.

Oorlogspensioenen.

Voor de oorlogspensioenen is een bedrag van circa 4 miljard op de begroting uitgetrokken. De vermoedelijke evolutie tot in 1976 is weergegeven in een tabel die bij dit verslag is gevoegd.

La pension normale des ministres des différents cultes s'élève donc actuellement, pour des fonctions à peu près identiques (curé, pasteur, chapelain, 2e rabbin) à :

Culte catholique :

43.440 francs (éméritat);

Culte protestant évangélique :

$70.800 \times 3/4 = 53.100$ fr. (pension maximum);

Culte anglican :

$61.200 \times 3/4 = 45.900$ fr. (pension maximum);

Culte israélite :

$63.600 \times 3/4 = 47.700$ fr. (pension maximum).

*
* *

Après avoir pris connaissance de ces explications le commissaire fait remarquer que les Ministres du culte protestant sont en général mariés et que par conséquent la situation actuelle est injuste à leur égard.

Pensions de guerre.

Les pensions de guerre figurent au budget pour environ 4 milliards. Leur évolution probable jusqu'en 1976 a été reprise dans un tableau annexé au présent rapport.

De opmerkingen liepen in hoofdzaak over de misbruiken, die vooral van medische aard schijnen te zijn.

Er werden vele voorbeelden genoemd.

Oók de voordelen van de bonificaties hebben soms niet te verantwoorden gevolgen.

Weet men, bijvoorbeeld, dat een keuronderofficier van de Rijkswacht :

- die wettelijk recht heeft op het pensioen na 20 jaren dienst,
 - zijn pensioen berekend ziet op de wedde van troepadjudant (met als enige beperking dat het zijn activiteitswedde niet mag overschrijden),
 - zoals elke gegradueerde van het leger, 20 pct. toeslag voor tien jaar activiteit in de graad geniet, terwijl de duur van deze activiteit berekend wordt met ingang van de dag van zijn benoeming tot de graad van wachtmeester, wat hem practisch altijd 20 pct. toeslag oplevert,
 - bovendien een toeslag per jaar activiteit bij de Rijkswacht geniet,
 - en ook oorlogsbonificaties geniet,
- weet men, dat zulk een onderofficier het *emeritaat*, anders gezegd een pensioen gelijk aan zijn activiteitswedde rond de leeftijd van 42 jaar kan verkrijgen ?

Toelagen voor de sociale pensioenen.

In dit verband werden geen andere opmerkingen gemaakt dan de algemene opmerkingen die in het begin van dit verslag zijn vermeld.

* * *

De ontwerp-begroting is met 10 tegen 5 stemmen aangenomen.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
C. DE BAECK.

De Voorzitter,
PIERRE DE SMET.

Des observations ont été faites essentiellement au sujet des abus qui paraissent être surtout d'ordre médical.

De nombreux exemples ont été cités.

Les avantages des bonifications ont eux aussi parfois des conséquences difficilement justifiables.

Sait-on, par exemple, qu'un sous-officier d'élite de la gendarmerie :

- qui a droit légalement à la pension après 20 ans de service.
- voit sa pension calculée sur le traitement d'adjudant de troupe (avec la seule restriction de ne pas pouvoir dépasser son traitement d'activité),
- bénéficie, comme tout gradé de l'armée, de 20 p. c. de majoration pour dix ans d'activité dans le grade, mais voit la durée de cette activité calculée à partir du jour de sa nomination au grade de maréchal des logis, ce qui lui assure pratiquement toujours la majoration, de 20 p. c.
- bénéficie en outre de majorations par année d'activité à la gendarmerie,
- et bénéficie aussi des bonifications de guerre, sait-on, que pareil sous-officier peut être *émérité*, c'est-à-dire toucher une pension égale à son traitement d'activité, vers l'âge de 42 ans ?

Subventions aux pensions sociales.

Celles-ci n'ont pas fait l'objet d'autres observations que celles d'ordre général signalées au début de ce rapport.

* * *

Le projet de budget a été adopté par 10 voix contre 5.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
C. DE BAECK.

Le Président,
PIERRE DE SMET.

BIJLAGE I.

ANNEXE I.

Raming van de jaarlijkse last der burgerlijke, kerkelijke en militaire pensioenen, voor de jaren 1959 tot 1976.

Estimation de la charge annuelle des pensions civiles, ecclésiastiques et militaires, pour les années 1959 à 1976.

Jaren — Années	Pensioenen der ambtenaren, geestelijkheid, leden van het onderwijzend personeel van de Staat en magistraten		Pensioenen van gemeentelijk, aanneembaar en aangenomen onderwijzend personeel		Militaire rustpensioenen	
	<i>Pensions aux fonctionnaires, membres du clergé, membres du personnel enseignant de l'Etat et magistrats</i>		<i>Pensions au personnel enseignant communal adoptable et adopté</i>		<i>Pensions militaires de retraite</i>	
	Aantal — Nombre	Last : bedrag 115 % — Charge : taux 115 %	Aantal — Nombre	Last : bedrag 115 % — Charge : taux 115 %	Aantal — Nombre	Last : bedrag 115 % — Charge : taux 115 %
1959	20.200	1.767.500.000	20.900	1.598.800.000	25.630	1.800.000.000
1960	20.820	1.723.800.000	21.500	1.646.900.000	26.500	1.908.000.000
1961	21.460	1.882.000.000	22.100	1.695.000.000	27.370	1.971.000.000
1962	22.120	1.942.100.000	22.700	1.743.300.000	28.240	2.033.000.000
1963	22.800	2.004.100.000	23.300	1.791.700.000	29.110	2.096.000.000
1964	23.500	2.068.000.000	23.900	1.840.300.000	29.980	2.159.000.000
1965	24.220	2.133.700.000	24.500	1.888.900.000	30.850	2.221.000.000
1966	24.960	2.196.100.000	25.100	1.937.700.000	31.725	2.284.000.000
1967	25.720	2.271.000.000	25.700	1.986.600.000	32.590	2.346.000.000
1968	26.500	2.342.600.000	26.300	2.035.600.000	33.460	2.409.000.000
1969	27.300	2.416.000.000	26.900	2.084.700.000	34.330	2.472.000.000
1970	28.120	2.491.400.000	27.500	2.134.000.000	35.200	2.534.000.000
1971	28.960	2.568.700.000	28.100	2.183.300.000	40.500	2.916.000.000
1972	29.800	2.646.200.000	28.700	2.232.800.000	42.370	3.051.000.000
1973	30.660	2.725.600.000	29.300	2.282.400.000	44.240	3.185.000.000
1974	31.540	2.807.000.000	29.900	2.332.200.000	45.640	3.286.000.000
1975	32.440	2.890.000.000	30.500	2.382.000.000	46.840	3.372.000.000
1976	33.360	2.975.700.000	31.100	2.432.000.000	47.940	3.452.000.000

BIJLAGE II.

ANNEXE II.

Raming van de jaarlijkse last der oorlogs- en vergoedingspensioenen, voor de jaren 1959 tot 1976.

Estimation de la charge annuelle des pensions de guerre et de réparation, pour les années 1959 à 1976.

Jaren — Années	Oorlog 1914-1918. — Guerre 1914-1918		Oorlog 1940-1945. — Guerre 1940-1945		Jaren — Années
	Budgetaire last (110 %) — Charge budgétaire (110 %)	Werkelijke uitgaven (110 %) — Dépense réelle (110 %)	Budgetaire last (110 %) — Charge budgétaire (110 %)	Werkelijke uitgaven (110 %) — Dépense réelle (110 %)	
1959	1.961.000.000	2.390.000.000	2.030.000.000	2.127.000.000	1959
1960	2.010.000.000	2.429.000.000	2.030.000.000	2.163.000.000	1960
1961	2.032.000.000	2.408.000.000	2.024.000.000	2.157.000.000	1961
1962	2.017.000.000	2.339.000.000	2.017.000.000	2.150.000.000	1962
1963	1.999.000.000	2.228.000.000	2.001.000.000	2.141.000.000	1963
1964	1.980.000.000	2.116.000.000	2.019.000.000	2.135.000.000	1964
1965	1.959.000.000	1.997.000.000	2.026.000.000	2.129.000.000	1965
1966	1.936.000.000	1.878.000.000	2.038.000.000	2.129.000.000	1966
1967	1.912.000.000	1.635.000.000	2.054.000.000	2.129.000.000	1967
1968	1.885.000.000	1.510.000.000	2.073.000.000	2.129.000.000	1968
1969	1.857.000.000	1.383.000.000	2.087.000.000	2.121.000.000	1969
1970	1.828.000.000	1.262.000.000	2.100.000.000	2.111.000.000	1970
1971	1.800.000.000	1.140.000.000	2.115.000.000	2.103.000.000	1971
1972	1.769.000.000	1.022.000.000	2.125.000.000	2.093.000.000	1972
1973	1.738.000.000	907.000.000	2.130.000.000	2.075.000.000	1973
1974	796.000.000 (1)	796.000.000	2.136.000.000	2.058.000.000	1974
1975	690.000.000	690.000.000	2.144.000.000	2.037.000.000	1975
1976	580.000.000	580.000.000	2.142.000.000	2.002.000.000	1976

(1) De uitwerking van het Dotatiefonds houdt op op 31 december 1973 — De vaste annuïteiten (1.510.000.000 frank) zijn afgeschaft. — *Les effets du Fonds de Dotation cessent au 31 décembre 1973 — Les annuités constantes (1.510.000.000 de francs) sont supprimées.*